

z dnia 30 sierpnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. Murawy w Górzycy”

Na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627) oraz art. 18, ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1980 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594), Rada Gminy w Górzycy uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się użytek ekologiczny pod nazwą „Murawy w Górzycy zlokalizowany w obrębie działki ewidencyjnej nr 643, obręb Górzycy, powiat Słubicki o pow. 5,16 ha oznaczony w ewidencji leśnej jako las „Ls – szczególnie chroniony”. Użytek stanowi wydzielenie leśne 566n leśnictwa Czarnów, Nadleśnictwa Ośno Lubuskie.

§ 2. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie we właściwym stanie ochronnym kompleksu roślinności ciepłolubnej z cennymi płatami muraw kserotermicznych na zboczu pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej.

§ 3. 1. W stosunku do użytku ekologicznego wprowadza się następujące zakazy:

- 1) Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) Likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) Zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) Wydobywania do celów gospodarczych skal, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) Umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) Zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytku ekologicznego;
- 11) Umieszczania tablic reklamowych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

§ 4. Nadzór nad użytkowaniem ekologicznym sprawuje Nadleśnictwo Ośno Lubuskie z siedzibą przy ul. Rzepińskiej 11, 69-220 Ośno Lubuskie.

§ 5. Ustalenia dotyczące niezbędnej ochrony czynnej w obrębie użytku ekologicznego zawarte są w „Koncepcji ochrony użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy”, która stanowi załącznik nr. 1 do niniejszej uchwały.

§ 6. Wykonywanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Górzycy.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

WÓJTA GMINY GÓRZYCA
Janusz
Janusz Borkowski

Koncepcja ochrony użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy”

1.1. Zagrożenia

Wtórna sukcesja ekologiczna związana z ekspansją roślinności zaroślowej i leśnej.

Murawy kserotermiczne wykształcają się tam, gdzie duże nasłonecznienie oraz nachylenie stoków uniemożliwiają rozwój innych typów roślinności. W warunkach naszego kraju większość muraw to jednak zbiorowiska półnaturalne – do ich utrzymania w pełnej zmienności konieczna jest ekstensywna, umiarkowana gospodarka człowieka, najlepiej wypas owiec lub kóz. Brak użytkowania powoduje sukcesję wtórną – rozwój ziołorośli, zarośli, a następnie lasu. Proces ten zachodzi silnie również na murawach w okolicy Górzycy.

Nadmierne wypalanie.

Wypalanie może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na roślinność muraw kserotermicznych. Zależy to przede wszystkim od częstotliwości, charakteru i terminu pożarów. Rzadkie, szybkie, kontrolowane pożary mogą powstrzymać sukcesję drzew, krzewów i gatunków inwazyjnych, ułatwiają też wysiewanie się i kiełkowanie nasion niektórych gatunków. W Polsce wypalanie roślinności jest czynnością zabronioną prawnie, mimo to jest poważnym zagrożeniem dla projektowanego użytku. Zbyt częste, niekontrolowane pożary, powodowane przez wandalów, wpływają zdecydowanie negatywnie na różnorodność biologiczną, przyczyniają się do zubożenia flory i fauny – w miejscu bogatych, kwiatnych muraw powstają ubogie traworośla. Szczególnym barbarzyństwem są pożary wywoływane wiosną (marzec, kwiecień i później), gdy bezkręgowce są już aktywne, a ptaki zakładają gniazda.

Ekspansja obcych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem robinii akacjowej.

Dla muraw kserotermicznych i innych zbiorowisk ciepłolubnych szczególnym zagrożeniem jest robinia akacjowa. Powoduje ona znaczne zmiany w warunkach siedliskowych, bowiem za sprawą symbiotycznych bakterii korzeniowych wiąże azot atmosferyczny w glebie, silnie ją eutrofizując. Wykazuje także silne działanie alopatyczne niekorzystnie oddziałując na inne gatunki, z którymi współwystępuje.

Spyły nawozów z pól, eutrofizacja.

W otoczeniu projektowanego użytku przeważają pola uprawne. Ukształtowanie powierzchni sprawia, że woda z otaczających pól, niosąca nawozy i pestycydy, spływa w dół po stokach porośniętych przez murawy. Zagrożenie to zwiększa się wraz z postępującą chemizacją rolnictwa. Spływające nawozy eutrofizują środowisko glebowe muraw, przyspieszając przekształcenia w kierunku ziołorośli, zarośli oraz kadłubowych zbiorowisk trawiastych.

Zalesianie muraw.

Zalesianie nie zawsze jest procesem pozytywnym w ochronie przyrody, tymczasem spotyka wiele gruntów nieleśnych uznawanych do tej pory za nieużytki, o nierozpoznanych walorach przyrodniczych – w tym murawy kserotermiczne. Największym zagrożeniem dla muraw jest postępujące zacienienie, gdy posadzone drzewa zaczynają rosnąć i rozwijać koronę – to na tym etapie ginie większość światłolubnych gatunków. Na murawach pod Górzycą część powierzchni została skutecznie zalesiona zalesiania sosną, brzozą, dębem oraz lipą. Choć uprawy te są w większości niezbyt udane to w obrębie zalesień zauważyć można, że wprowadzenie gatunków drzewiastych na stanowiska muraw kserotermicznych znacznie przyspiesza proces sukcesji i zmienia warunki mikroklimatyczne, co powoduje zanikanie poszczególnych gatunków kserotermicznych jak i degenerację siedliska przyrodniczego.

1.2. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania ochrony użytku ekologicznego.

Działka nr 643 obrębu Górzycy w całości pozostaje w zasobach Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Ośno Lubuskie. Choć płaty muraw kserotermicznych w Górzycy wraz ich walorami przyrodniczymi są znane nauce

od dziesięcioleci, to część muraw, w tym cała nada stoku została kilkanaście lat temu zalesiona. Niestety, choć w przeszłości na części muraw funkcjonował użytek ekologiczny to aktualnie teren nie jest objęty szczególną ochroną prawną. Nasadzenia zarówno u nasady skarpy, jak i w południowej części działki nie reprezentują większej wartości gospodarczej: są to drzewostany negatywne, miejscami mocno przerzedzone, z silną inwazją robinii akacjowej. W skrajnych warunkach termicznych, przy silnych zachodnich wiatrach tak wąski pas drzewostanu w kolejnych latach będzie niewątpliwie dalej degenerował, a drzewa które utrzymają się uzyskują niskie rozmiary i specyficzny, konarzysty pokrój, co czyni ich drewno mało przydatnym gospodarczo.

W obrębie działki 643 istnieje ciągle problem nielegalnego wysypywania śmieci. Nieznani sprawcy przywozili tu w ostatnich latach gruz, śmieci bytowe, meble a nawet części samochodowe oraz resztki sprzętu AGD. W przypadku powołania użytku utrzymanie porządku będzie poważnym wyzwaniem dla zarządcy terenu oraz służb ochrony przyrody.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem związanym z działalnością człowieka są pożary muraw, które wzniecane są prawie co roku w południowej części projektowanego użytku. Zbyt częste pożary przyczyniają się do zubożenia struktury gatunkowej muraw i mogą doprowadzić nawet do całkowitego wymarcia gatunków, w tym cennych bezkręgowców związanych z murawami.

Choć zbocze kserotermiczne było poddane w latach 2009-2012 szeregom zabiegów ochronnych w ramach realizowanych na tej powierzchni programów „Ochrona czynna stanowisk rzadkich gatunków muraw kserotermicznych w Polsce północno-zachodniej” oraz LIFE+ „Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce – teoria i praktyka” użytek „Ostnice pod Kruszarnią” jako obiekt chroniony nie funkcjonuje jeszcze w świadomości społecznej mieszkańców regionu. W ramach zabiegów ochronnych murawy kserotermiczne zostaną ogrodzone słupkami dębowymi służącymi do okresowego zawieszania pastucha elektrycznego. Takie ogrodzenie w oczywisty sposób nie stanowi bariery fizycznej (pomiędzy słupkami niema żadnych żerdzi ani siatki) dla chcących wejść na murawy, ale sama jego obecność (wraz z tablicami, że obiekt jest włączony w projekt ochrony LIFE+) stanowić będzie pewną barierę psychologiczną. Oprócz wycinek krzewów i drzew oraz prowadzonego tu wypasu na części silnie zniekształconej przez zarośla robiniiowe powierzchni (biochora 9) wykonano zabieg odtwarzania muraw, który polegał m. in. na zrywaniu powierzchniowych warstw gleby wraz z korzeniami robinii.

Zauważyć należy, że idea powołania użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy” spotkała się z przychylnością ze strony leśników, w tym władz Nadleśnictwa Osno Lubuskie. W granicach użytku ekologicznego znalazło się wyłącznie wydzielone nieprzydatne gospodarczo: położone na stromym zboczu bez drzewostanu. Tereny tego typu są wybitnie trudne zarówno w momencie pozyskania drewna, jak i odnowienia lasu. Niewielkie powierzchnie zakrzaczeń i zadrzewień w granicach użytku nie przedstawia wysokiej wartości, pełniąc raczej funkcje wodo- i glebochronne. Stwierdzić więc należy, że użytek ekologiczny „Murawy w Górzycy” nie godzi w interesy gospodarcze i dążenia społeczności lokalnej. Wprost przeciwnie, rozpropagowanie jego walorów może podnieść atrakcyjność turystyczną regionu. Dotychczas ze względu na niedostępność i nieznaną jego walorów teren użytku nie był praktycznie wykorzystywany turystycznie oraz w edukacji ekologicznej.

1.3. Analiza SWOT (Silne i słabe strony użytku, jego szanse i zagrożenia).

<p>Silne strony: Duże bogactwo gatunkowe flory i fauny. Wysokie walory krajobrazowe obiektu, który jest silnym dominantem krajobrazowym w skali gminy. Położenie w miejscu połączenia się ważnych korytarzu ekologicznym dla wielu gatunków kserotermicznych: doliny Odry i Warty. Wysokie pokrycie siedliskami chronionymi „Dyrektywą Siedliskową”.</p>	<p>Słabe strony: Liczne występowanie w obrębie użytku gatunków inwazyjnych, w szczególności robinii akacjowej. Zaburzona organizacja socjalna zbiorowisk roślinnych w płatach niektórych siedlisk ułatwiająca ekspansję gatunków obcych. Wyspowe położenie murawy co wiąże się z ryzykiem izolacji genetycznej. Trwale zalesienie nasadowej części murawy.</p>
<p>Szanse zewnętrzne: Położenie w obszarze Natura 2000 PLC080001 Ujście Warty, w którym jednym z przedmiotów ochrony są murawy kserotermiczne (siedlisko 6210), oraz w Parku Krajobrazowym „Ujście Warty”. Włączenie powierzchni użytku do projektu LIFE + prowadzonego przez Klub Przyrodników. W projekcie</p>	<p>Zagrożenia zewnętrzne: Bliskość osad ludzkich i silna penetracja terenu projektowanego użytku, co wiąże się z zaśmiecaniem obiektu i wzniesieniem pożarów. Otoczenie przez siedliska odmienne : pola uprawne, w tym intensywnie użytkowane, stanowiące dużą barierę ekologiczną dla gatunków występujących</p>

zabezpieczono środki na część zadań ochronnych. Przychylność ze strony środowiska leśnego dla idei powołania użytku.	w projektowanym użytku. Liczne występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanego użytku dużych i trwałych skupień gatunków inwazyjnych i ekspansywnych, zwłaszcza robinii akacyjowej.
--	--

1.4. Obserwacje i wnioski na podstawie dotychczasowych działań ochronnych w obrębie projektowanego użytku.

W latach 2008 - 2012 Klub Przyrodników w porozumieniu z Nadleśnictwem Ośno Lubuskie oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Gorzowie wykonał szereg zadań ochronnych w obrębie projektowanego użytku ekologicznego. Był to m.in. wypas owiec (biochory: 6, 7, 8, 14 oraz częściowo 21), wycinka krzewów zarastających część muraw (biochory 8 i 14), jednak kluczowym zadaniem na Murawach w Górzycy było usuwanie inwazyjnego gatunku – robinii akacyjowej zacieńających i zniekształcających te siedliska światorządne. Robinie usuwano wraz z korzeniami z biochor 8,9 i 13. Wszystkie powierzchnie, w których realizuje się zabiegi są objęte regularnym monitoringiem przyrodniczym. Na podstawie doświadczeń z tych trzech lat można zrobić pierwsze spostrzeżenia co do skuteczności różnych zabiegów ochronnych realizowanych w granicach użytku:

- W przypadku wycięcia robinii akacyjnych odrosty korzeniowe należy tępić poprzez ich wykaszanie 4-5 razy w roku co najmniej przez 2 lata.
- Jednokrotny (w ciągu roku) wypas w obrębie zarastających muraw nie zatrzymuje ekspansji odrosli korzeniowych robinii akacyjowej oraz tarniny.
- Optymalnym okresem wypasu na murawach w Górzycy jest okres późnowiosenny i wczesnoletni (czerwiec, lipiec).

1.5. Strategiczny cel ochrony

Celem ochrony przyrody użytku ekologicznego jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i estetycznych mozaiki cennych płatów muraw kserotermicznych, ciepłolubnych zarośli i zadrzewień na stromej skarpie pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. W obrębie użytku należy dążyć do zachowania w optymalnym stanie półnaturalnych zbiorowisk murawowych poprzez ich wypas oraz jesienne koszenie odrostów.

1.6. Misja użytku ekologicznego

Użytek ekologiczny „Murawy w Górzycy” poprzez realizację projektu ochrony zapewnia utrzymanie we właściwym stanie ochronnym cennych płatów muraw kserotermicznych w obrębie skrzyżowania ważnych korytarzy ekologicznych dla gatunków kserotermicznych: dolin Odry i Warty :

- Populacje gatunków kluczowych nie zmniejszają swojej liczebności;
- Powierzchnia muraw nie zmniejsza się;
- Bioróżnorodność w obrębie płatów nie spada;
- Gatunki inwazyjne trwale zmieniające warunki siedliskowe są wyeliminowane z powierzchni użytku.

1.7. Cele operacyjne

Strategiczny cel ochrony realizuje się zarówno poprzez ochronę czynną jak i bierną. W obrębie biochor murawowych zabiegi ochronne miejscowo cofającą procesy sukcesji ekologicznej i powodującą przywracanie oraz utrzymywanie się warunków właściwych dla rozwoju ekosystemów muraw kserotermicznych. W obrębie biochor leśnych i zaroślowych zaburzonych należy przeprowadzić adekwatne działania renaturalizujące. W zbiorowiskach o wysokim stopniu naturalności realizuje się ochronę bierną.

Podstawowymi celami operacyjnymi w proponowanym użytku ekologicznym są:

1. Całkowita eliminacja gatunków inwazyjnych zagrażających przedmiotom ochrony w granicach użytku ze szczególnym uwzględnieniem robinii akacyjowej.
2. Zabezpieczenie płatów muraw kserotermicznych oraz ich bezpośredniego otoczenia przed reinwazją gatunków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem robinii akacyjowej.

3. Zatrzymanie sukcesji ekologicznej w obrębie muraw polegającej na zarastaniu powierzchni otwartych krzewami i siewkami drzew.
4. Poprawa warunków świetlnych w drzewostanie sosnowym ze stanowiskami roślin światłolubnych.
5. Zachowanie zbiorowisk zaroślowych i leśnych wraz z ich naturalną dynamiką i zależnościami ekologicznymi.
6. Przebudowa nienaturalnych drzewostanów w kierunku zbiorowisk zgodnych z siedliskiem.
7. Częściowe udostępnienie turystyczne użytku umożliwiające promocję jego walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz edukację ekologiczną w sposób bezpieczny dla przedmiotów ochrony.

1.8. Obszar ochrony czynnej

Zdecydowana większość powierzchni projektowanego użytku ekologicznego wymaga w różnym stopniu ochrony czynnej. Jedynie w biochorach zaroślowych o mocno zbliżonym do siedlisk naturalnych składzie gatunkowym, naturalnej strukturze i dynamice przemian (biochory 10, 11, 13, 17, 20 i 22) interwencja ograniczać powinna się do usunięcia pojawiających się ewentualnie w obrębie płatów siewek lub odrostów korzeniowych robinii akacyjowej. W pozostałych biochorach planuje się szereg zabiegów ochronnych od wypasu, poprzez odkrzaczanie, wycinki robinii, koszenie jej odrostów aż po prześwietlanie i przebudowę drzewostanu.

1.9. Sposoby ochrony przyrody oraz zasady ich stosowania poszczególnych biochorach

W ramach projektu ochrony przewiduje się następujące sposoby ochrony:

- Renaturalizacja.
- Ochrona stabilizująca.
- Ochrona zachowawcza,

Ochronę zachowawczą zastosować należy w obrębie biochor zaroślowych o naturalnym składzie gatunkowym i dynamice przemian ekologicznych. Są to biochory 10, 13 i 17. Tą formę ochrony zastosować należy także względem dobrze zachowanych płatów siedliska zbliżonego do naturalnego: niewielkiego, inicjalnego płatu lasu łęgowego (siedlisko 91F0) (biochory 11 oraz 22), ale dopiero po usunięciu z drzewostanu ewentualnych odrostów korzeniowych robinii akacyjowej (wyliminowanej w obrębie bezpośrednio sąsiadujących biochor).

Ochrona stabilizująca w granicach użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy” skoncentrowana powinna być na dobrze zachowanych płatach muraw kserotermicznych (biochory 6 i 14). Jej zadaniem jest zatrzymanie/spowolnienie naturalnej sukcesji ekologicznej i utrzymywanie półnaturalnych siedlisk otwartych we właściwym stanie ochronnym. Choć ochrona ta zaplanowana jest za ledwie w obrębie 2 biochor, to są to powierzchnie skupiające zdecydowaną większość walorów przyrodniczych użytku, czyli gatunki ciepłolubne. Ochronę stabilizującą tych biochor należy realizować poprzez wypas stadem owiec, kóz lub stadem mieszanym, z obsadą nie większą niż 1 DJP/ha przez pierwszych 5 lat a w kolejnych latach 0,5 DJP/ha., oraz wykaszanie jesienno-zimowe odrostów i niedojadów. Jako sposób utrzymania tych siedlisk należy rozważyć także kontrolowane wypalanie, jednak wykonywane na max. 20% powierzchni muraw nie częściej niż co 5 lat.

Większość biochor (oraz zdecydowana większość powierzchni) w granicach projektowanego użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy” wymaga zastosowania ochrony renaturalizującej. Konieczność ta wynika przede wszystkim z silnie negatywnej roli w biochorach gatunku inwazyjnego: robinii akacyjowej, który znacznie przekształca zarówno warunki fizyczne, jak i chemiczne siedlisk. Ochroną renaturalizującą należy w pierwszym rzędzie zaplanować w obrębie tych płatów, które uległy silnej ekspansji robinii (biochory 1, 3, 4, 5 i 12), oraz pozostałych płatach z robinią, w tym jej odrostami korzeniowymi (biochory 2, 6, 8, 13, 21 i 22). Renaturalizacja ma polegać tu na stopniowym wyeliminowaniu tego inwazyjnego gatunku z granic użytku, w tym także poprzez przebudowę drzewostanu. W biochorach zaroślowych i leśnych (1, 3, 4, 5, 13, 21 i 22) ochrona renaturalizująca polegać tu powinna na faworyzowaniu gatunków zgodnych z naturalnym dla siedlisk świetlistych dąbrów, lasów łęgowych i grądów drzewostanem z równoczesną stopniową eliminacją elementów obcych.

Kolejną przyczyną konieczności zastosowania zabiegów renaturalizacji w pewnym stopniu są także zalesienia płatów muraw kserotermicznych. W młodych drzewostanach należy wykonać silne cięcia oraz

podkrzesania doświetlające runo, umożliwiające przetrwanie ciepłolubnych gatunków runa i przyspieszających procesy naturalizacji, powiększyć istniejące luki z roślinnością ciepłolubną, następnie wprowadzić w obrębie zalesionych płatów ochronę stabilizującą w postaci wypasu. Działanie te dotyczy biochor 7, 8, 12, 15, 16, 18, 19 oraz 21.

Tab.1. Zestawienie biochor, zagrożeń w ich obrębie oraz koniecznych zabiegów ochronnych.

Nr biochory	Główne zagrożenia	Zabiegi ochronne	Uwagi
1	Daleko posunięta inwazja robinii	Stopniowa (na przestrzeni 10 lat) przebudowa drzewostanu w kierunku naturalnych siedlisk dąbrów, grądów i lasów łęgowych, z zachowaniem naturalnych luk w drzewostanie.	Martwe drzewa stojące należy zachować
2	Sukcesja ekologiczna	Całą powierzchnię należy wypasać zgodnie z punkt. 2.11. Odrosty robinii i tarnin należy corocznie wykaszać.	
3	Daleko posunięta inwazja robinii	Stopniowa (na przestrzeni 10 lat) przebudowa drzewostanu w kierunku naturalnych siedlisk dąbrów, grądów i lasów łęgowych.	Martwe drzewa stojące należy zachować
4	Inwazja robinii	Wszystkie egzemplarze robinii należy usunąć, następnie tępić odrosty korzeniowe i wprowadzić wypas zgodnie z punkt. 2.11.	Należy zachować pojedyncze egzemplarze dębów.
5	Inwazja robinii	Wszystkie egzemplarze robinii należy usunąć, następnie tępić odrosty korzeniowe i wprowadzić wypas zgodnie z punkt. 2.11.	Należy zachować pojedyncze egzemplarze i grupy rodzimych gatunków krzewów i drzew
6	Sukcesja ekologiczna	Całą powierzchnię należy wypasać zgodnie z punkt. 2.11. Odrosty brzozy i tarnin należy corocznie wykaszać.	Murawa po zabiegu eliminacji robinii
7	Zacienianie siedliska gatunków światłołubnych Inwazja robinii Zaśmiecanie	Wszystkie egzemplarze robinii należy usunąć, następnie tępić odrosty korzeniowe zgodnie z punkt. 2.11. W pierwszych 5 latach usunąć pozostałości drzewostanu brzozowego. Wypas ekstensywny zgodnie z punkt. 2.11.	Częściowo zalesiona brzozą murawa ostnicowa.
8	Wkraczanie gatunków segetalnych i ruderalnych. Sukcesja ekologiczna.	Całą powierzchnię należy wykosić 1-2 razy do roku przez pierwszych 5 lat oraz wypasać zgodnie z punkt. 2.11. oraz bezwzględnie skosić niedojady po wypasie.	Murawa w stadium regeneracyjnym
9	Wkraczanie gatunków segetalnych i ruderalnych	Całą powierzchnię przez pierwszych 5 lat należy kosić, w zależności od potrzeb 1-3 razy do roku, następnie wypasać zgodnie z punkt. 2.11.	Nie należy wykaszać implantów posadzonych w obrębie pól badawczych
10	Inwazja robinii	Należy tępić odrosty korzeniowe zgodnie z punkt. 2.11.	Czyźnia tarninowa
11	Inwazja robinii	Należy tępić odrosty korzeniowe zgodnie z punkt. 2.11.	Fragment łągi zboczowego
12	Inwazja robinii	Należy tępić odrosty korzeniowe zgodnie z punkt. 2.11.	
13	Sukcesja ekologiczna	Całą powierzchnię należy wypasać zgodnie z punkt. 2.11. Niewielkie grupy tarnin i szakłaku należy usunąć a odrosty krzewów skoszonych należy corocznie wykaszać.	
14	Eutrofizacja ze strony sąsiadujących pól Inwazja robinii	Wszystkie egzemplarze robinii należy usunąć, następnie tępić odrosty.	W drzewostanie należy zachować gatunki rodzime eliminując robinie.
15	Sukcesja ekologiczna	Bardzo ekstensywny wypas (raz na 3 lata) w małych obsadach.	
16	Zaśmiecanie, inwazja robinii	Stopniowa (na przestrzeni 10 lat) przebudowa drzewostanu w kierunku naturalnych siedlisk dąbrów,	Eliminacja robinii poprzez przebudowę drzewostanu. Płat

	akacyjowej	grądów i lasów łęgowych, z zachowaniem naturalnych luk w drzewostanie. Coroczne sprawdzanie i ewentualne posprzątanie znalezionych śmieci. Wszystkie egzemplarze robinii należy usunąć, następnie tępić odrosty.	należy kontrolować pod względem reinwazji gatunków obcych, szczególnie robinii akacyjowej.
--	------------	--	--

1.10. Priorytetowość poszczególnych zadań ochronnych

Zadania ochronne zaplanowane w obrębie użytku ekologicznego podzielić można prace pilne (priorytetowe) do wykonania w ciągu pierwszych 5 lat po uchwaleniu planu, zadania długoterminowe (ciągłe i cykliczne) oraz zadania o najniższym priorytecie.

Zadania priorytetowe, których realizacja jest warunkiem utrzymania warunków ochrony w użytku ekologicznym to:

- Zwalczanie robinii akacyjowej na całej powierzchni użytku (w tym usuwanie odrostów korzeniowych).
- Zadania długoterminowe, które należy planować na wiele lat to:
- Ekstensywny wypas płątów muraw kserotermicznych .
- Coroczne koszenie jesienno-zimowe płątów muraw kserotermicznych w przypadku niemożliwości wypasu.
- Coroczne sprzątanie terenu użytku, oraz jego bezpośredniego otoczenia.
- Zadania o niższym priorytecie to:
- Poprawa warunków świetlnych dla stanowisk rzadko spotykanych roślin światłolubnych połączona z usuwaniem i podkrzesywaniem drzew i zacienianych nasady muraw.

2.11. Sposoby szczegółowego planowania i wykonywania działań ochronnych

Zwalczanie robinii akacyjowej

W granicach użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy” należy w ciągu pierwszych 5 lat usunąć wszystkie egzemplarze robinii akacyjowej. W celu uniknięcia reinwazji robinii w granicach użytku należy w przyległych do użytku wydzieleniach (do północy i południa stoku) sukcesywnie przebudowywać drzewostany robiniove i zastępować je gatunkami rodzimymi, zgodnymi z siedliskiem.

W związku z licznymi doniesieniami naukowymi wskazującymi na silny negatywny wpływ herbicydów dopuszczonych do użytku w Polsce na liczne grupy organizmów, w tym szczególnie na płazy nie wskazane wydaje się stosowanie tych środków do zwalczania odrostów robinii akacyjowej w obrębie projektowanego użytku.

Zabieg zwalczania robinii polega na wycince przeprowadzanej optymalnie w miesiącach maj-wrzesień. Robinie występujące w obrębie drzewostanów należy ciąć na wysokości ok. 1,5 m. Następnie przez kolejne 2 lata należy ręcznie obłamywać odrosty pojawiające się na pniakach w stadium początkowym, zdominowanych przez tkankę merystematyczną, miękkich i łatwych do obłamania. Należy równocześnie obserwować otoczenie pniaków i likwidować ewentualne odrosty korzeniowe (pojawiające się szczególnie pod koniec okresu wegetacyjnego).

Koszenie odrostów

W celu zwalczania odrostów oraz zatrzymania sukcesji w obrębie muraw należy przez pierwszych pięć lat kosić corocznie w okresie jesienno-zimowym (wrzesień-grudzień) wszystkie płąty. Zaleca się koszenie ręczne kosą lub kosą spalinową. Jeśli pokos będzie stanowił istotną biomasę należy bezpośrednio po koszeniu usunąć go z powierzchni muraw. Jeśli pokos będzie śladowy, można zostawić go na powierzchni muraw. W kolejnych latach obowiązywania planu koszenie można przeprowadzać co 2 lata, w przypadku obiektywnego stwierdzenia braku zagrożenia ze strony gatunków inwazyjnych oraz odrostów krzewów.

Wypas

Wypas powinien być przeprowadzany w obrębie wszystkich biochor murawowych z wyłączeniem przez pierwszych 5 lat biochory z murawą regenerującą się (biochora 3). Optymalny dla potrzeb muraw w Trutwińcu skład stada to owce w stadzie mieszanym z kozami. Dopuszcza się także wypas stadem samych owiec lub kóz. Wypas należy prowadzić w sezonie wypasowym maj-październik z obsadą nie większą niż 1DJP/ha przez pierwszych 5 lat a w kolejnych latach 0,5 DJP/ha.

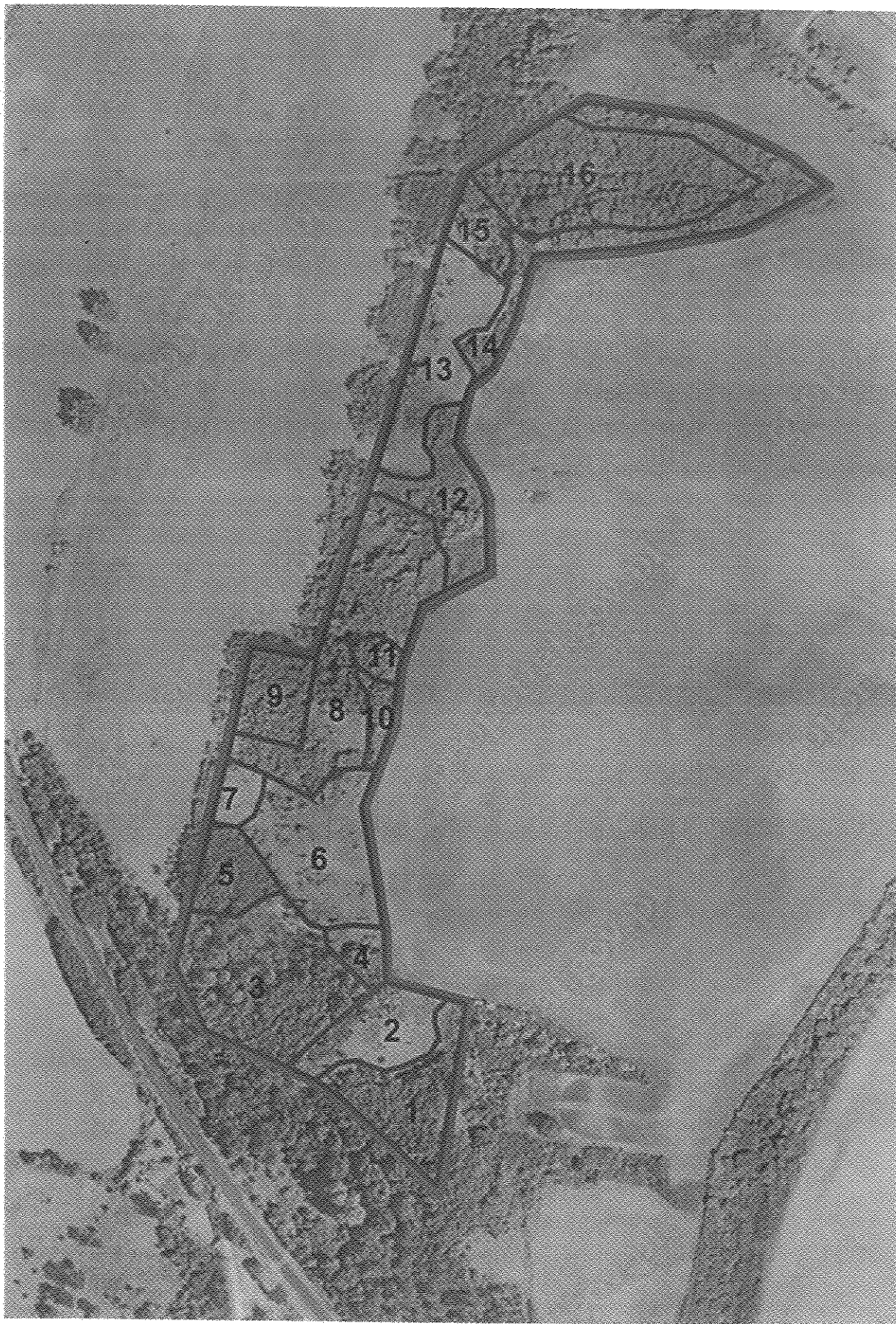
Regulacja zagęszczenia drzew w drzewostanie sosnowym. Nieznaczne (do 20% drzewostanu) przerzedzenie sosny należy wykonać w nasadowej części murawy, w obrębie sztucznego nasadzenia drzewostanu sosnowego. Zabieg należy wykonać w miejscach, gdzie zwarcie jest nadmierne, w szczególności w celu doświetlenia światłolubnych gatunków runa. Zadanie do realizacji w ciągu 10 lat po uchwaleniu projektu ochrony. Po wykonaniu zabiegu należy wprowadzić ochroną stabilizującą (wypas lub wykaszanie).

1.12. Turystyczne i naukowe udostępnienie użytku ekologicznego

Projektowany użytek ekologiczny „Murawy w Górzycy”, pomimo wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych, nie był dotychczas obiektem wykorzystywanym w turystyce. Teren użytku nie był dotychczas wykorzystywany w celach dydaktycznych przez szkoły, czy uczelnie wyższe. W ramach udostępnienia turystycznego u nasady zbocza kserotermicznego, przy drodze gruntowej, należy zamontować tablicę edukacyjną opisującą walory obiektu oraz wyjaśniającą istotę wykonanego w jego granicach zabiegu ochrony czynnej polegającego na odtwarzaniu muraw (który ze względu na silną ingerencję w środowisko może budzić kontrowersje). Tablica edukacyjna z treściami przyrodniczymi powinna być dostosowana do możliwości i potrzeb przeciętnego turysty i być umiejscowiona w ten sposób, by była dobrze widoczna z sąsiedniej drogi gruntowej.

W kanalizacji ruchu turystycznego niezwykle istotne jest, żeby bezpośrednio u nasady skarpy umieścić tablicę z nazwą użytku ekologicznego i wskazaniem, że jest to teren chroniony tak, aby uniknąć nieświadomego wkraczania osób postronnych w jego granice.

PRZEWODNICZĄCY NADTY
Danka
Krzysztof Bańko

Ryc.1. Granice proponowanego użytku ekologicznego „Murawy w Górzycy” (niebieska linia) oraz granice poszczególnych biochor (wrzosowa linia) na ortofotomapy.

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Murawy w Górzycy”

Zgodnie z art. 44 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627) oraz art. 18, ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594) ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy.

Uchwała rady gminy określa nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla danego obiektu, obszaru lub jego części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1.

Proponowany użytek ekologiczny będzie skutecznie chronić pozostałości ekosystemów kserotermicznych, które niegdyś obficie pokrywały zbocza pradoliny Toruńsko-Eberwaldzkiej. Obecnie siedliska te są na skraju wyginięcia, przez co umieszczone zostały w I Załączniku Dyrektywy Siedliskowej UE (murawy kserotermiczne, kod 6210). Jako siedliska Natura 2000, od każdego kraju członkowskiego wymagają pilnej ochrony.

Utworzenie użytku ekologicznego przyczyni się do skutecznej ochrony cennych płatów muraw kserotermicznych – siedliska przyrodniczego o znaczeniu priorytetowym ujętego w Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa). Ponadto, proponowany użytek ekologiczny jest stanowiskiem kilku gatunków objętych w Polsce ochroną całkowitą bądź częściową, w tym ostnicy włosowatej, driakwi wonnej, dzwonka syberyjskiego i bolońskiego.

Oprócz walorów przyrodniczych, proponowany użytek ekologiczny posiada również duże walory krajobrazowe. Jest to dobrze zachowany i małowiczny fragment krawędzi pradoliny Toruńsko-Eberwaldzkiej, który góruje nad nisko położonymi polderami Ługów Górzyckich stanowiąc dominujący element krajobrazu gminy Górzycy.

Powierzchnia, w porozumieniu z Nadleśnictwem Ośno Lubuskie została już poddana przez Klub Przyrodników wstępnym zabiegom ochronnym, w tym w ramach projektu ochrony muraw kserotermicznych: LIFE08 NAT/PL/000513 „Conservation and restoration of xerothermic grasslands in Poland – theory and practice”, dofinansowanym ze środków Komisji Europejskiej w ramach instrumentu finansowego Unii Europejskiej LIFE+ oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. To wszystko, w połączeniu z utworzeniem powierzchniowej formy ochrony rokuje duże nadzieje na uratowanie opisanych wyżej cennych siedlisk i gatunków bez konieczności poświęcenia dużych ze strony zarządcy terenu.

Zgodnie z art. 44 ust 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 627), pismem znak: WPN-I.625.3.2013.KA1 z dnia 27.06.2013 r. projekt niniejszej Uchwały, został zaakceptowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

Użytek ekologiczny obejmuje grunty Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych, Nadleśnictwa Ośno Lubuskie. Utworzenie użytku ekologicznego nie wpłynie negatywnie na lokalną gospodarkę, gdyż wydzielenia należące do użytku to w większości zakrzaczenia i murawy, które nie stanowią istotnych powierzchni produkcyjnych dla gospodarki leśnej. Także okresowo przesycające gleby oraz strome zbocza projektowanego użytku praktycznie uniemożliwiają wykorzystywanie tego terenu do racjonalnej produkcji leśnej.

Mając powyższe na uwadze podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Bańko